

Baş redaktor: Şəhla Qəmbərova
Redaktor: Sevinc Nuruqızı
Korrektor: İlahə Quliyeva Bədii
tərtibat: Aqil Tağıyev

Müəlliflik hüququ F.Köçərli adına
Respublika Uşaq Kitabxanasına
məxsusdur. Xüsusi icazə olmadan
jurnalın surətini, elektron variantını
çap etmək və yaymaq qanuna ziddir.

Üz və arxa qabığındakı foto:
Kumeyl

Jurnalımıza abunə olmaq üçün aşağıdakı ünvanə müraciət edə
bilərsiniz.

Ünvan: Bakı AZ1022 S.Vurğun küçəsi 88

Tel: (+99412) 5970879, Faks: (+99412) 5970851.

«Aspoliqraf LTD» nəşriyyat-poliqrafiya müəssisəsinin
mətbəəsində hazır diapozitivlərdən çap olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyatdan
keçib. Qeydiyyat nömrəsi: № 3926 – 06.11.2014 2006-cı ilin
noyabrından çıxır.

Təşkilati dəstək: Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi

Təsisçi: F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası

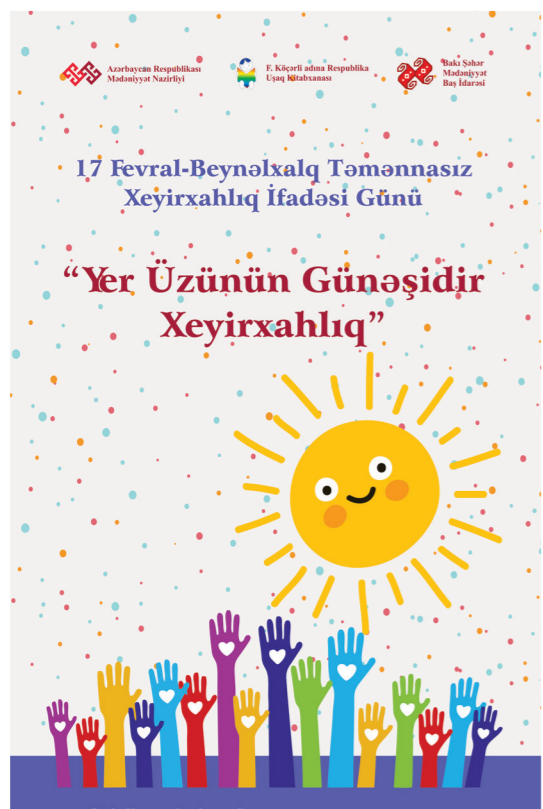
 web: www.clb.az
 facebook: fb.com/childlibazerbaijan
 twitter.com/childlibaze
 instagram: [childlibazerbaijan](https://instagram.com/childlibazerbaijan)
 youtube: [childlibazerbaijan](https://youtube.com/childlibazerbaijan)

Göy Qurşağı

UŞAQ VƏ YENİYETMƏLƏR ÜÇÜN JURNAL
№ 1 (70) - 2020

Yer üzünün günəşidir – xeyirxahlıq!

F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası və C.Hacıyev adına 3 nömrəli onbirillik musiqi məktəbinin təşkilatçılığı ilə Sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlar üçün 2 və 5 nömrəli Xüsusi İnternet Məktəbinin şagirdlərinin iştirakı ilə 17 fevral – Beynəlxalq Təmənnəsiz Xeyirxahlıq İfadəsi Günü münasibətilə Beynəlxalq Muğam Mərkəzində “Yer üzünün günəşidir – xeyirxahlıq” adlı tədbir keçirildi. Azərbaycan xalqının kökü qədimlərə gedən xeyirxahlıq ənənələri var. Xeyirxahlıq – xalqımızın ayrılmaz və özünəməxsus xüsusiyyətidir. Azərbaycan xalqı əsrlərboyu xeyirxahlıq, fədakarlıq, könüllü və təmənnəsiz kömək ənənələrini yaşadıb. F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası respublikamızda sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlar da daxil olmaqla bütün uşaqların yeni təhsil sistemində uyğun şəkildə ədəbiyyatın kompleks təbliğini həyata keçirir. Tədbirin keçirilməsində əsas məqsəd, yüksək insani keyfiyyətlərdən olan xeyirxahlığın gələcək nəsillərə təlqin etməklə cəmiyyətdə uşaqların humanist ruhda böyüməsinə təkan verməkdir. Tədbirdə Azərbay-

can Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) Səbinə Əliyeva, Dünya Azərbaycanlılarının Mədəniyyət Mərkəzi İctimai Birliyinin (DAMM İB) vitse-prezidenti Hacı Quliyev, Gəncliyə Yardım Fondunun prezidenti Ahmet Tecim, Mədəniyyət Nazirliyi, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi, Təhsil Nazirliyinin nümayəndələri, uşaq yazarları Sevinc Nuruqızı, Reyhan Yusifqızı, Gülzar İbrahimova, Mehriban Nağıyeva və sair qonaqlar iştirak edirdilər. Tədbir çərçivəsində təqdim edilən konsert proqramında Sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlar üçün 5 nömrəli xüsusi internat məktəbinin şagirdi Səməd Novruzov, Silent Communication və 2 nömrəli xüsusi internat məktəbinin xoru da iştirak etdilər. Tədbirin sonunda, çıxış edən F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasının direktoru, Əməkdar mədəniyyət işçisi Şəhla Qəmbərova tədbirin əhəmiyyətini vurğulayaraq gələcəyimiz olan uşaqların xeyirxahlıq ideyaları ilə humanist ruhda böyüməsi üçün onlara daima dəstək olacağımızı bildirdi. Tədbirdə çıxış edən, Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) Səbinə Əliyeva da tədbirin vacibliyini qeyd edərək, bütün uşaqların xeyirxahlıq ideyaları ilə böyüməsini arzu etdi. Dünya Azərbaycanlılarının Mədəniyyət Mərkəzi İctimai Birliyinin (DAMM İB) vitse-prezidenti Hacı Quliyev, Gəncliyə Yardım Fondunun prezidenti Ahmet Tecim də öz növbələrində, tədbirin vacibliyini xüsusi vurğuladılar. Sonda, uşaqlara kitabxana tərəfindən təsis edilən “Göy Qurşağı” uşaq jurnalı hədiyyə edildi.

Nəğmə kimi şeirlər müəllifi

Xanımana Əlibəyli... Artıq uzun illərdir onun şeirlərinin qanadında uçur balalarımız... Uzun illərdir bir nəğmə kimi dolaşır səmalarımızda Xanımana Əlibəyli poeziyası – dupduru bulaq suyu kimi, ilıq yaz günəşi kimi, mavi dəniz ləpələri kimi. Bir durna teli kimi ləngər vurur, rəqs eləyir, sonra havada dairələr cıza-cıza enir könüllərə... Başlayır dillənməyə, oxumağa... Hər şeiri bir musiqi kimi səslənir qulaqlarımızda, hər mısrası yeddi notun bənzərsiz çalarlarını hopdurub özünə.

Qışda şaxtada, buzda
Günəş çimir hovuzda.
Bərk istisində yayın
Çimir suyunda çayın.
Odur ki, par-par yanır,
Hər tərəf işıqlanır.
Qoy gətirim ləyəni
Su tök yuyundur məni.
Ay ana, böyüyəndə
Günəş olaram mən də.

Bu şeirə bəstəkar Hökümə Nəcəfova mahnı bəstələyib. Bu mahnı uzun onilliklər boyu balalarımızın dilində səslənib, ruhuna hopub, qəlbində yer alıb. Amma şairin yüzlərlə şeiri var ki, musiqisiz oxunub balalarımızın dilində. Öz musiqisi ilə sevilib, öz hikməti ilə yadda qalıb... Və Xanımana Əlibəyli balaların sevimlisinə çevirib.

Qısa arayış: Xanımana Sabir qızı Əlibəyli - 20 aprel 1920-ci ildə Bakı şəhərinin Keşlə kəndində maraqlı mədəni ənənələrə malik zadəgan ailəsində dünyaya göz açıb. Babası general Ağasəlim bəy Əlibəyov və nənəsi Xanımana o zamanın yüksək təhsil görmüş ziyalılarından olmuşlar. Bədii istedadı olan Xanımana nənə hərdən şeir də yazarmış. Şairimizin atası Sabir bəy Əlibəyov Sankt-Peterburq universitetini bitirmişdi və ölkəmizin xaricdə ixtisaslaşmış ilk ali təhsilli peşəkar hüquqşünaslarından biri kimi tanınırdı.

Xanımanın anası Məsumə xanım Qarayeva H.Z.Tağıyevin məşhur Qızlar gimnaziyasını və Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsini bitirmiş, Əli Bayramov adına Qadınlar klubunun fəallarından olmuş, uzun illər Bakının orta məktəblərində dərs demiş, məktəb direktoru, rayon xalq maarif şöbəsinin müdiri vəzifələrində çalışmış, bu sahədə səmərəli fəaliyyətinə görə əməkdar müəllim fəxri adına layiq görülmüşdü. Xanımana dörd qızın və üç oğlanın böyüdüüyü bu ailənin ilk uşağı idi və təbii ki, valideynləri onun təlim-tərbiyəsi ilə ciddi məşğul olurdular. Onların söyləri və şəxsi nümunələri zəminində qızcığaz mütaliyəyə aludə olur, Azərbaycan və rus dillərində əvvəlcə xırda həcmli uşaq ədəbiyyatı nümunələrinin, sonra isə sanballı poeziya əsərlərinin, povest və romanların ardıcıl və potensial oxucusuna çevrilir.

İxtisasca həkim olan Xanımana Əlibəyli uşaqlar üçün yazılmış yüzlərlə şeirin, onlarla poema və səhnə əsərinin, 30-dan artıq kitabın müəllifidir. Onun əsərlərindəki ahəngdarlıq, axıcılıq, uşaq aləminə uyurluq da qətiyyəən asan başa gəlmirdi. Yaradıcı sənətkarlar adətən sevib-seçdiyi mövzunu cana gətirmək, onu öz təbii yatağına salmaq, obrazların hər birinə axtarışlar aparır, axtardığını tapmayınca rahatlıq nə olduğunu bilmirlər. Bir uşaq şairəsi kimi Xanımanın üstünlüyü bir də onda idi ki, böyüklər üçün on illər bundan öncə adiləşmiş həyat hadisələrini, insanlar arasındakı münasibətlərin rəngarəngliyini kiçik oxucular üçün məhz "onların səviyyəsində", məhz balacaların duyğu və düşüncələri müstəvisində kəşf və təqdim edə bilirdi. Xanımanın əsərləri uşaqlarda vətənə məhəbbət, insan əməyinə və istedadına ehtiram, təbiət gözəlliklərinə vurğunluq, ataya, anaya, müəllimə böyük hörmət, özündən kiçiklərə şəfqət, mehribanlıq, dostluqda dəyanət, kamil insan üçün yabançı olub onun şəninə, ləyaqətinə kəsir gətirən eybəcər hallara nifrət kimi çox gərəkli duyğular aşılrayır, şairə bütün bunları öz kiçik sevimlilərinin qavrayış tərzinə uyğun əlvan bədii təsvir və ifadə vasitələri ilə təqdim edirdi. Xanımana öz balaca oxucularını həyatda qarşıya çıxan mürəkkəb vəziyyətlərdə məhz humanist meyarlardan çıxış edib obyektiv qərarlar qəbul etməyə çağırır.

Xanımana Əlibəyli müxtəlif illərdə "Gözəllər gözəli", "Nişan quş", "Aycan", "Dovşanın ad günü", "Cunquş", "Kənd həkimi", "Durnalar lələk salır", "Meyvələrin şahı" və s. dram əsərləri yazmış, onların bir çoxu səhnələşdirilmiş, müəllifinə Azərbaycan uşaq dramaturgiyasının görkəmli nümayəndəsi şərəfini gətirmişdir.

ЛЕГЕНДА О Назри и Сулаваре

Наступило утро. Солнечные лучи осветили достаточно безрадостную картину: долину, по которой вяло протекала небольшая речушка, поредевший лес, скудную растительность и поселение какого-то племени. Затаивались собаки, заплакали дети, охотники стали собираться в путь, а женщины занялись повседневными делами.

Сегодня всё поселение было в тревожном ожидании: вечером должны собраться старейшины рода обсудить важный для племени вопрос.

И вот наступил вечер. Старейшины долго сидели вокруг костра, совещались, сокрушённо покачивая головами. А всё племя собралось вокруг них в почтительном отдалении.

Наконец глава рода вышел вперёд, подал знак, и всё племя приблизилось.

- Положение нашего племени становится всё тяжелее и тяжелее. Речка обмелела, рыбы почти не осталось, дичь и звери уходят в другие леса. Племя разрослось, прокормиться становится всё труднее. Наши дети голодают. Дольше здесь оставаться нельзя,

- сказал Старейший.

Все оторопели, растерянно переглядываясь. Он немного помолчал, потом снова заговорил:

- Совет Старейшин принял решение: эту местность мы должны покинуть. Для этого мы должны найти новое место для проживания. Те, кто не захочет уходить, могут остаться, но им будет очень трудно. Да поможет нам всем Бог! Да помогут нам духи наших предков!

С этими словами он закончил свою речь, удалился в свой шатёр. Все стали расходиться, невесело обсуждая решение Совета Старейшин.

Утром следующего дня предводитель воинов племени разделил своих людей на несколько групп и послал их в разные стороны на поиски лучшей земли, пригодной для проживания. Каждый молился о том, чтобы их поиски не пропали даром.

День прошёл, другой, третий и тут один за другим стали возвращаться разведчики с

плохими вестями о том, что ничего подходящего для длительной стоянки племени они не нашли. Вскоре вернулись все, кроме одной группы.

День ждали, другой, сородичи уже забеспокоились, но тут появились последние разведчики. Они прибыли уставшие, но страшно довольные.

- Нашли! Нашли! - закричали они, едва появившись.

Всё племя сбежалось на их крики. Совет Старейшин велел поподробнее рассказать о поисках. Старейший вышел вперёд, поднял руку, призывая всех к молчанию, и спросил вернувшихся разведчиков.

- Что нашли? - вот главный вопрос, измучивший всех.

- Всё нашли!

- Что именно? Говорите! - строго спросил Старейший, нетерпеливо стукнув посохом о землю.

- Мы нашли полуостров. Там море, кишущее рыбой. Мы нашли маленькое озеро, полное соли. На этом полуострове прямо из земли выходит огонь, полно непуганой дичи и зверья. Там неглубоко залегает питьевая вода, сладкая на вкус. Кругом сады бесхозные, полные фруктов, но самое главное - там никто не живёт.

Старейшины, да и всё племя недоверчиво отнеслись к словам воинов.

- Уж не мираж ли это? Может, приснилось вам это всё с голоду? Чтобы все дары природы были в одном месте? Уж не рай ли это? - насмешливо спросил Старейший.

Но воины твёрдо стояли на своём, клянясь своими жизнями.

- Это невероятно! Что это? Земля чудес? - всё ещё сомневался Старейший, проявляя осторожность.

Старейшины посоветовались и решили отправить туда ещё одну группу. Прошло несколько дней, посланная туда на этот сказоч-

ный полуостров вторая группа вернулась и подтвердила их рассказ.

Племя возликовало и с большим воодушевлением, собрав свои пожитки, двинулось в путь.

Вот так впервые нога человека ступила на землю древнего Абшерона.

Когда наконец племя добралось до этого полуострова и перевело дух, то эта земля, полная чудес, поразила их. Полуостров показался им прекрасным во всех отношениях. Море, действительно, кишело рыбой и казалось, что её можно было ловить руками.

А увидев огни, которые вырывались прямо из земли, они пали ниц перед ними от благоговейного трепета, ибо впервые увидели такое явление, и стали поклоняться им, считая их священными.

И грязевые вулканы тоже потрясли их.

- Это лёгкие матери-Земли дышат, - решили они.

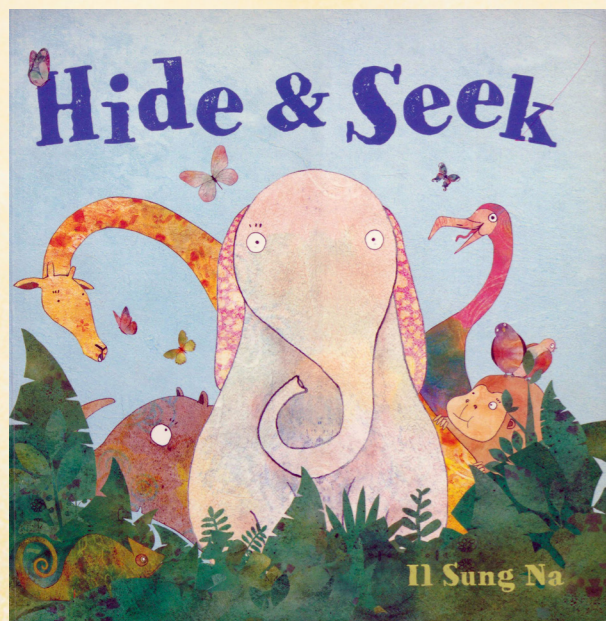
И дичи, и зверья было много, словом, Бог создал эту землю для беспечной жизни людей.

- Воистину, это райский уголок! Хвала и слава Господу, сотворившему эту землю! - говорили они, восхищаясь.

Итак, первые люди поселились на этой чудесной земле Абшерона. Солнце словно тоже полюбило этот полуостров, ибо большую часть года появляется с утра пораньше и только к вечеру уходит, как бы убедившись в том, что всё в порядке.

Да, первым поселенцам невероятно повезло жить в таком чудесном месте без особых забот и хлопот, и они, не забывая молиться и благодарить Бога, приносили жертвы Священному божественному огню.

Продолжение следует...

As light falls through the leaves in the forest, the animals gather for a game of hide and seek. Help Elephant count to 10... then find all the animals! But can you find Chameleon?

At the edge of the vast rainforest, where sunlight shines through the leaves, the animals gather together.

Something is about to happen!

'Let's play hide and seek!' says Chameleon. 'I'll count!' says Elephant. '1...!' The animals run hide. 'Hey! No peeking!' shouts Flamingo. '2...'

'I wonder which tree I should hide behind?' says Giraffe. '3...'

'Can I hide behind this rock?' wonders Rhino. '4...'

'That's my shell!' whispers Tortoise. '5...'

'I will pretend I am a statue,' says Gorilla very quietly. '6...'

'We'll hide up here,' flutter the starlings. '7...'

'And we'll hide down here,' shuffle the bushbabies. '8...'

'Quick! Everybody hide...!' say the little ones. '9...'

Elephant's voice gets louder... '10!' cries Elephant.

'Ready or not, here I come!'

Elephant seeks high...

...and low.

'Found you!'

'And found you!' he cries.

'But what about Chameleon?' they say.

So, at the edge of the vast rainforest, where sunlight is fading, the animals look everywhere for Chameleon.

'We give up!' they cry.

'Come out, come out, wherever you are!'

'Found you!' cries Chameleon.

Əvvəli ötən saylarımızda

Dovşan Edvardın qeyri-adi səyahəti

İyirmi üçüncü bölüm

– Əla işlənilib, – əski ilə Edvardın üzünü silib təmizləyən şəxs dilləndi. – Əsil sənət əsəridir. Nə qədər çirkli və köhnəlmiş olsa da, əslində çox qiymətli bir sənət nümunəsidir. Çirkənməyinin eybi yoxdur. Onun öhdəsindən gəlmək olar. Başını isə artıq təmir eləmişik.

Edvard bu şəxsin gözlərinin içinə baxdı.

– Budur... Sən, nəhayət ayıldın, – həmin şəxs dedi. – Elə indicə hiss etdim ki, mənə qulaq asırsan. Sənin başın parçalanmışdı. Mən onu təmir elədim. Səni o dünyadan qaytar-dım.

“Bəs ürəyim? – Edvard düşündü. – Axı qəlbim də sınıq-sınıqdı”.

–Yox, yox. Mənə təşəkkür etmək lazım deyil, – şəxs dilləndi. – Bu, mənim işimdir, sözün əsil mənasında işim. İcazənizlə özümü təqdim edim. Adım Lyusius Klarkdır. Mən kukla təmirçisiyəm. Deməli, məsələ belədir, sənin başın... Ümumiyyətlə, gəl mən sənə hər şeyi olduğu kimi danışım. Düzdür, bütün bunları eşidib, kefin pozulacaq. Amma hər bir halda həqiqətin gözünün içinə düz baxmaq lazımdır və baxmaq üçün də başın üstündə olmalıdır. Bağışlayın, bir az zarafat etdim. Amma gənc oğlan, sizin başınız bir torba şüşə parçasından başqa bir şey deyildi. Daha doğrusu, düppədüz iyirmi bir hissəyə parçalanmışdı.

“İyirmi bir?” – Edvard qeyri-ixtiyari pıçıldadı.

Lyusius Klark başının işarəsi ilə təsdiqlədi.

– İyirmi bir. – dedi. – Və təvazökarlıqdan uzaq olsa da, qeyd etməliyəm ki, bir qədər məndən təcrübəsiz kuklaçı usta bunun öhdəsindən gələ bilməzdi. Amma mən səni xilas etdim. Yaxşısı budur, kədərli olan heç nə haqqında düşünməyək. Monsenyor, siz yəni-dən sağ-salamatsınız. Sizin sadıq nökrünüz Lyusius Klark sizi gedər-gəlməzdən qaytara, hərzamanki halınıza sala bildi.

Kuklaçı usta əlini sinəsinə qoyub Edvardın qarşısında təzim etdi. Edvard arxası üstə uzanıb, bu uzun, təntənəli nitqi dinləyirdi. Altında taxta masa var idi. Masa otağın tən ortasında idi, pəncərələrdən günəş nuru ələnirdi. Edvard da hələ də başının bir qədər əvvəl iyirmi bir parçaya bölündüyünü, indi isə bütöv olduğunu düşünürdü. Əynində isə qırmızı kostyum-filan yox idi. Sözü düzü, o, ümumiyyətlə geyimsiz idi. Heç qanadları da yox idi.

Sonra baş verənləri güclə yadına sala bildi: Brays, yeməxana, Nil onu ayaqlarından tutub silkələyir...

Brays haradadır?

– Yəqin sən öz gənc dostunu xatırladın, – Lyusius doğru ehtimal etmişdi. – Bütün günü burnu axan oğlanı. Səni bura elə o gətirib. Ağlayıb, yalvarırdı ki, sənə kömək edim. Elə hey təkrar edirdi; “Bunun başı qırılıb. Nə olar, baxın görün yapışdır bilərsiz?! Xilas edin!” Bəs mən ona nə dedim?! Mən ona dedim ki: “Gənc oğlan, Mənim barmaqlarım qızıldır. Sənin dovşanı yapışdır bilərəm. Doğru sözümü – onu həyata qaytarmağı bacara-

ram. Amma hər işin öz qiyməti var. Sual doğur ki, siz mənim görəcəyim işin haqqını ödəyə biləcəksizmi?” O isə ödəyə bilmədi. Bu təbiidir. Açıqca dedi ki, pulum yoxdur. O zaman mənim ona iki təklifim oldu. Dedim ki, özün seçim elə. Birinci, köməyi gedib başqa yerdə axtarırsan, ikinci, mən səni yapışdırıram, yığırım, bərpa edirəm, özü də necə lazımdır, böyük ustalıq və səriştə ilə, sonra da səni özümə götürürəm. Deməli, sən kiminki olursan, mənimki. – Söhbətin bu yerində Lyusius susdu. Sonra öz sözlərini təsdiq edirmiş kimi başını yellədi. – Bax belə. İki variant var idi. Və sənin dostun ikincini seçdi.

– “Brays”, – Edvard yenə də düşün-cələrə daldı.

– Dostum, sən həyəcanlanma.

Heç həyəcanlanma. – Lyusius Klark əllərini silib yenidən işə başlamaq istədi. – Mən öz sözləşməmi bütünlüklə yerinə yetirmək istəyirəm. Səni təptəzə edəcəm. Əvvəlki gözəlliyini qaytaracam. Qulaqların və quyruğun əsil dovşan dərisindən olacaq. Bığlarını da dəyişəcəyik. Gözlərini də rəngləyib, əvvəlki kimi, parlaq mavi rəngə çevirəcəyik. Kostyumun da ən dəbdə olanını seçəcəyik. Və sonra, gözəl günlərin birində, mən əməyimin qiymətini alacağam. Hər şeyin öz vaxtı var. Hər şeyin öz vaxtı. Öz vaxtı və kukla vaxtı. Bunu biz – kuklaçı ustalar, öz aramızda danışanda belə deyirik. Sən isə, mənim sevimli dostum, nəhayət ki, kukla vaxtına düşə bildin.

Rus dilindən çevirdi:
Sevinc Nuruqızı

Balaca qarışqalar və yekə fil

Çox qərribə əhvalatdır. Özü də balaca qarışqaların başına gəlib. Əhvalat isə belə olmuşdu. Bir dəfə böyük meşələrdən birində yerləşən böyük bir ağacın altındakı kiçik bir qarışqa yuvasından üç qarışqa çıxdı. Biri gonbul idi. Özünü çəkib çıxarda bilmirdi. Biri arıq idi. Arıq gonbulu tələsdirdi:

— Tez elə, çıx. Görürsən, necə tövsüyürsən? Bilirsən niyə? Ona görə ki, idman eləmirsən...

O biri nə arıq idi, nə də gonbul. Orta qarışqa idi. O da qalmışdı arıqla gonbulun arasında:

— Dava eləməyin. O çox gonbuldur. Çünki çox yeyir. Sən də çox arıqsan. Çünki az yeyirsən...

Yuvadan çıxanların səs-küyü elə qarının ağzına daca bitmiş böyük bir yarpağın ortasında parıldayan şeh dənəsini görəndə qədər davam etdi. Onu

görən kimi qarışqaların üçünün də səsi kəsildi:

— Bir baxın... Parıldayır.

— Ətrafa sərinlik yayır.

— Özü də çox böyükdür.

Yarpaq yelləndi. Şeh yenicə çıxmış günəşin şüasında bərq vurdu. Qarışqalar özlərini saxlaya bilmədilər:

— Getdik çimməyə...

— Getdik...

Üçü də yarpağın üstünə atıldı. Şeh dalğalandı.

Ləpələr qarışqaları yuxarı qaldırdı:

— A... aaa... aaa... Batıram...

— Qorxma batmazsan...

— Tut buynuzumdan çıxardım...

Yaxınlıqdan fil keçirdi. Kefi kök idi. Çünki bu gün

onun ad günü idi. İlk hədiyyəni atasından almışdı. Böyük bir duz parçası və diş fırçası. İlk dəfə idi ki, onun diş fırçası var idi. Sevincindən nəغمə oxuyurdu:

Yekəyəm mən
Dağ boydayam.
Yaşım çox deyil ki,
Sayam.
Xortumum bir
Yaşım da bir.
Olmuşam mən
Fırçalı fil.

dülər. Ətrafda qaranlıq və vahiməli divardan başqa heç nə gözə dəymirdi. Sürət də elə idi ki, kosmik gəmi də heç belə sürətlə uçmazdı...

Fil isə nəغمə deyirdi:

—Xortumumda
Bir damcı şeh.
Heç kəs deməz
Mənə səfeh.
Xortumum bir
Yaşım da bir.
Olmuşam mən
Xortumlu fil.

Bax, elə həmin o, fırçalı fil şəhdə çimən qarışqaların yanından ötürdü. Amma onların səsinə eşitmirdi. Çünki fillərin qulaqları qarışqaların gəzdirdiyə yerdən çox hündürdə yerləşir. Və ora səs gedib çatmır.

Fil sakitcə, xortumunu sağa-sola ata-ata gedirdi. Xortumunun növbəti dayanacağı qarışqaların çimdiyi şeh gölü oldu. Xortum elə əl üstü şeh gölünü qonaqları, yəni qarışqalarla birlikdə özünə çəkdi. Şən qarışqalar qaranlıq boru ilə üzüyuxarı şütü-

Nəغمəsini oxuyub qurtaran kimi bayaqdan bəri xortumuna yığıdığı şeh damcılarını fəvvarə kimi başının üstünə çilədi. Çimmək lazım idi. Axı bu gün onun ad günü idi. Qarışqalar da necə sürətlə yuxarı çəkilməşdilər, o sürətlə ətrafa səpələndilər. Yuvalarından çox-çox uzağa. O gedişlə ki, onlar gedirlər bəlkə də hələ yuvaya çatmayıblar.

Sevinc Nuruqızı

Dərzi-qarışqalar

Avstraliya, Afrika və Asiyanın tropik meşələrində çox maraqlı və qeyri-adi canlılar – dərzi-qarışqalar yaşayır. Bu ad onlara yarpaqlardan özlərinə yuva biçib-tikmək məharətinə görə verilib. Amma “tikmiş maşını” rolunu yaşlı qarışqalar yerinə yetirmir. Bu işlə tüpürcək vəzləri çox yaxşı inkişaf etmiş qarışqa sürfələri məşğul olur. Bu bacarıqlarının köməyi ilə onlar təkcə yaşayış yeri tikmir, hətta yem anbarı, pəyə, sığınacaqlar da inşa edir. Onların inşaat nümunələrinin diametri bəzən yarım metrədən artıq ola bilər.

Dərzi qarışqaların iki növü var – birincilər (*Oecophylla longinoda*) tropik Afrikada, ikincilər – (*Oecophylla smaragdina*) Tailand, Malaziya, Vyetnam, Yeni Qvineya meşələrində rast gəlinir. Avropa və Amerika qitələrində dərzi-qarışqalar yaşamır.

Bu qarışqalar ağacda yaşayır. Əgər bir ağacdan başqasına keçmək lazım gələrsə, onlar yerə düşür. Dərzi-qarışqalar ağacın üzərində 500000 qarışqanın yaşaya biləcəyi böyük və etibarlı yuva qurur. Bəzən bir ağacda bir neçə qarışqa yuvası olur.

Bu qarışqalar digərlərinə nisbətən olduqca böyük ölçüyə malikdir. Onların bədən uzunluğu 8-10 millimetr olur. Rəngləri yaşadıkları yerdən asılı olaraq dəyişir. Məsələn, Asiya qarışqaları yaşılca rəngdə olur. Baxmayaraq ki, onların pəncələri və sinəsi qəhvəyi rəngdədir, adlarına yaşıl qarışqalar deyilir.

Dərzi-qarışqalar olduqca aqressivdir. Onların yuvasına yaxın düşən bütün canlılar cəzalanır. Bu, əsasən həşəratlarla qidalanan heyvanlardır ki, onlar da sitrus və kakao ağaclarında məskunlaşan qarışqaların ciddi müqaviməti ilə üzləşir.

Yuvaqurma – yüzlərlə, hətta bəzən minlərlə qarışqanın birgə əməyinin məhsuludur. Bir “inşaat qrupu” bəzən bir neçə, bəzən isə onlarla yuvanın tikintisində iştirak edir. Bəs bu canlılar yuvanı hansı “layihə”, hansı plan əsasında tikir? Axı onların say çoxluğundan və əməksevərliyindən başqa, heç nələri yoxdur. Əslində, yuxarıda adıçəkilənlər bu işi görməyə bəs edir. Əsas yapışqan materialı – sürfələrin ifraz etdiyi tüpürcəkdir. İşin əvvəlində bir birindən yapışmış yüzlərlə qarışqa var. Sıranın əvvəlindəki qarışqa yarpağın kənarını digərinə tərəf tutub dayanıb, həmin o digəri də öz yarpağını sırada növbəti gələnə doğru tutub. Beləcə, yarpaqlar azacıq bir-birinin üstünə keçmək şərti ilə yan-yanı düzülür. Qalır onları bir-birinə bərkitmək. Bu zaman “yapışdırıcılar” işə qoşulur. Yapışdırıcıların ifraz etdiyi yapışqanla yarpaqlar birləşdirilir. Yarpaqla hər təmasında sürfə ifraz etdiyi maddə ilə işləyir və yarpaqlar etibarlı şəkildə yapışdırılır.

Qarışqa sülaləsi bir neçə yuvada yaşasalar da, ana qarışqa yalnız bir dənə olur. Ana qarışqa 12 ilə qədər yaşaya bilər. Onun ölümündən sonra bütün qarışqa ailəsi məhv olur.

Bu qarışqalardan və onların sürfələrindən yerli əhali özünəməxsus şəkildə istifadə edir. Onlardan yemək hazırlayırlar. Yaşıl qarışqalardan qida əlavəsi üçün souslar hazırlanır. Onların sürfə və yumurtalarından isə tay mətbəxinin sevimli yeməyi olan salat “uit” bişirilir.

Tanınmış İran yazıçısı Fərhad Həsənzadə 1962-ci ildə İranın Abadan şəhərində dünyaya göz açıb. Gənc yaşlarından uşaq və gəndlər üçün nağıllar və romanlar yazıb. "Bir gözəl gün", "Yuxulu ağac", "Günəş və qar", "Dilək daşları", "Mehriban pişik" və s. Yazıçı 100-dən çox kitabın müəllifidir. Onun əsərləri müxtəlif beynəlxalq festival və müsabiqələrdə çoxlu mükafatlar qazanıb. F.Həsənzadənin uşaqlar üçün yazdığı "Hasti" romanı 2018-ci ildə H.X.Andersen Beynəlxalq Mükafatına layiq görülib. F.Həsənzadənin kitabları dünyanın müxtəlif dillərinə tərcümə edilib.

SƏNİ ÇOX SEVİRƏM

N A Ğ I L

Müəllif:
Fərhad Həsənzadə

Tərcümə:
Nəsim Yousefi

Qar adamı burnunu çəkib asqırdı: Həəərçi... Bunu görən Qarğa: - Sağlam ol Qar adamı! Deyəsən sənə soyuq olub? - dedi.

Qar adamı heç nə demədən həyətdəki uşaqların səsinə bir də qulaq verdi. Qarğa məktəbin damından uçub məktəb həyətidəki ağaclardan birinin budağına qondu:

- Qar adamı, sən məndən küsmüsən?

Qar adamı bu sualın qarşısında ürəkdən ağlamaq istədi, amma ağlaya bilmədi. Çünki gözlərindən yaş çıxmırdı. Qarğa uçaraq onun başına fırlana-fırlana soruşdu:

- Axı mənim günahım nədir?

Qar adamını yenə asqırıq tutdu. - Həəərçi... - Sağlam ol, Qar adamı! Deyirəm axı, sənə soyuq dəyib.

Qar adamı hirsə cavab verdi:

- Qarğa, əl çək məndən! Get işinlə məşğul ol. Mən tək qalmaq istəyirəm.

Qarğa istəmirdi ki, Qar adamı ondan incisin. Ona görə də sözünə davam etdi:

- Mənə bir bax...

Amma gördü ki, Qar adamı onu görə bilməz. Qarğanın yadına balasının nə iş tutduğu düşdü. O, utana-utana dedi:

- Qar adamı, balam bilməyib, bir səhv edib.

Gəl, sən onu bağışla.

Qar adamı qəmgin halda burnunu çəkib dedi:

- İstəyirdim ki, yenə qar yağanda uşaqların qarla oynamasını, bir-birinə necə qartopu atmasını, sevincini, eləcə də yağan ağappaq qarı, qarla örtülü hər yanı görəm. Amma mənə elə gəlir ki, daha heç bir zaman heç kəsi, heç nəyi və heç bir yeri görə bilməyəcəyəm.

Qarğa Qar adamının bu sözlərindən çox üzüldü. Onun Qar adamına ürəyi yandı. Bir az fikrə dalıb sonra dedi:

- Mən gedim, bir azdan qayıdacağam.

Qarğa uçub getdi. Onun yuvası məktəbin arxasındakı bağda idi. Yuvasında isə bir aləm xırda-xuruş əşyalar vardı. Bir müddət onların arasında eşələnib iki dənə düymə tapdı. Amma onların rəngləri fərqli idi. Biri boz, digəri isə qara. Qarğa tapdığı düymələri dimdiyinə alıb Qar adamının yanına uçdu.

Bayaqdan həyətdə tək-tənha qalan Qar ada-

QAR ADAMI MƏN SƏNİ ÇOX SEVİRƏM!

mı uzaqdan Qarğanın səsinə eşidib çox sevindi. Qarğa özü ilə gətirdiyi düymələri qar adamının gözlərinin yerinə qoydu. Qar adamı sevincək halda dedi:

- Ah, nə gözəl, mən artıq çox yaxşı görürəm!

Qarğa soruşdu: - Bu düymələr xoşuna gəldi? Düzdür, bağışla ki, rəngləri çox fərqli oldu. Hə, indi de görüm, düymə gözlər yaxşıdır, ya kömür?

Qar adamı sevinclə cavab verdi:

- Əlbəttə kömürdənsə düymə gözlər işə daha yaxşı yararır.

Elə bu vaxt Qar adamının ağına bir sual gəldi. O, böyük maraqla Qarğadan xəbər aldı:

- Qarğa, bəs mənim əvvəlki kömür gözlərim sənənin balanın nəyinə gərək idi?

- Məktəb üçün- deyə Qarğa cavab verdi.

- Məgər qarğa balaları məktəbə gedir?- deyə Qar adamı maraqlandı.

- Qar adamı, biz qarğaların məktəbi yoxdur. Mənim balam uçub məktəbin yanındakı elektrik naqillərinin üstündə oturur və yuxarıdan, pəncərənin arxasından dərəcə qulaq asır, sinifdəki uşaqlara baxır.

Qar adamı təəccübləndi:

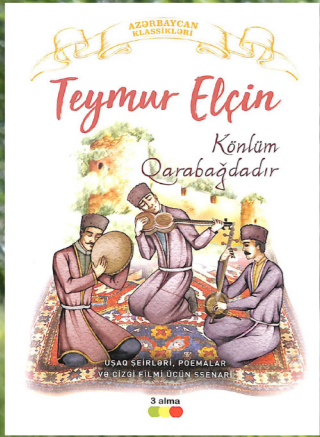
- Aaa.. məgər bu cür savadlı olmaq olar?

- Mənim balamın çox yaxşı yaddaşı var. O, dərəcə o qədər şeylər öyrənib ki... Bir ora bax. Balamın dəftəri yoxdur, amma kömürlə divara yazı yazıb. Görürsən?

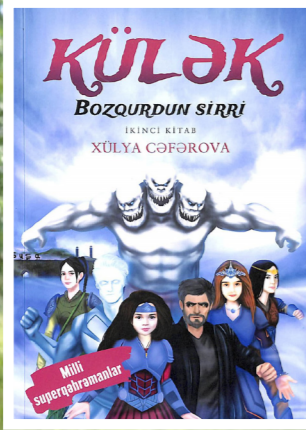
Qar adamı gözlərini məktəbin divarına zillədi. Məktəbin qar kimi ağ divarında qarğa balası kömürlə, əyri-üyrü xətlə belə yazmışdı:

Yeni kitablar

Kitabda Azərbaycan uşaq ədəbiyyatının klassiklərindən olan Teymur Elçinin uşaqların müxtəlif yaş dövrləri üçün nəzərdə tutulmuş əsərləri toplanmışdır.

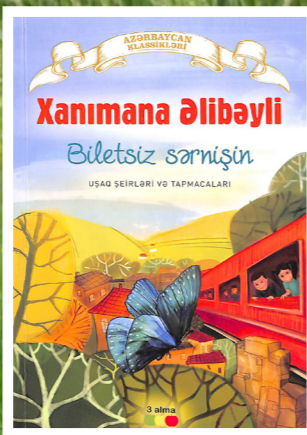
Əsərdə təsvir olunan hadisələr xəyali planetlərdə və Yer kürəsində baş verir; qəhrəmanların macəraları İstanbulda, Bakıda, Şuşada davam edir.

Mirzə Ələkbər Sabirin zəngin yaradıcılığından məktəblilər üçün seçilmiş bu əsərlər toplusunda onun ən yaxşı uşaq şeirləri, satiraları, məqalələri, məktubları və bir hekayəsinə yer verilib.

Kitab, Londondan YorksİR əyalətinə köçmək məcburiyyətində qalmış ailənin dəmir yolunda yaşadığı həyatından bəhs edir.

Xanımana Əlibəylinin yaradıcılığından uşaqlar üçün seçilmiş bu kitabda onun şeirləri və tərjəmələri toplanıb.

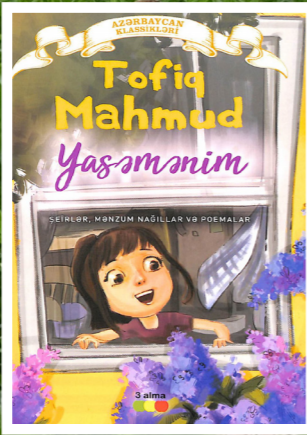
Kitabda, ədibin satirik hekayələri toplanıb. Dövrünün problemlərini, cəmiyyətin eybəcərliklərini, qüsurlarını acı gülüşlə ifşa edir.

Kitabda yer alan dram əsərləri məzmununa, maraqlı obrazlarına, dilinə, mövzusunun əhəmiyyətinə görə həmişə oxucuların diqqətini cəlb edib.

Təsadüfi dostluq şimaldakı Narniyaya, daha doğrusu, azadlığa doğru çapmağa səbəb olur. Narniya... elə bir yerdir ki, burada atlar danışır və şirlər səhralarda dolaşır... burada dörd möhtəşəm dost səltənəti xilas etmək üçün birləşir.

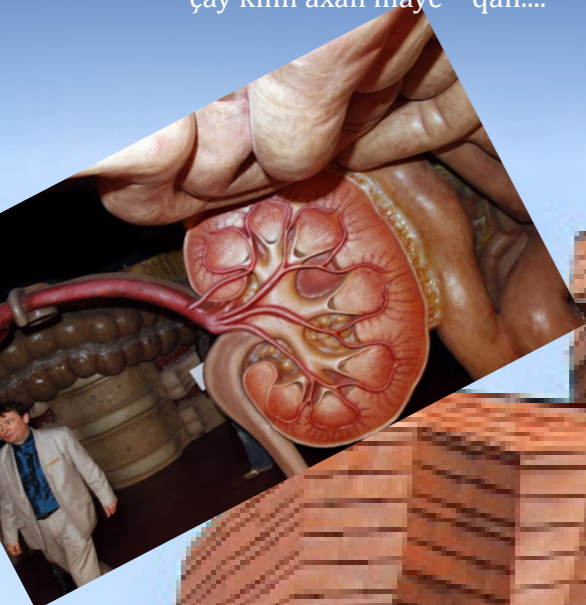
Kitabda, Tofiq Mahmudun uşaq şeirləri, mənzum nağılları və poemaları toplanıb.

NARNİYA... paltar şkafının qapısının arxasındakı dünya-ayazın-şaxtanın daim hökm sürdüğü sirli məmləkət... azad olunmasını gözləyən sehri diyar.

İNSAN BƏDƏNİNƏ SƏYAHƏT: Niderlanddakı unikal İnsan bədəni muzeyi

Yəqin ki, "İssumbosi" nağılı yadımdadır. İssumbosi öz iynə-qılıncı ilə dəhşətli nəhəngin bədəninə düşür... Və başlayır mübarizə aparmağa. Sən nə vaxtsa özünü hansısa bir bədhəyətin bədənində təsəvvür etmişmi?! Gedirsən... Qarşında bağırsağ tunelləri, ürək döyüntüləri ilə müşayiət olunan mədə sıxılıb-açılmaları, şaxələnmiş damarlar və bu damarlar boyu çay kimi axan maye – qan....

Maraqlıdır deyilmi?! Sənə Niderlanddakı İnsan bədəni muzeyindən danışacam. Muzey Leyden şəhərindədir. Leyden paytaxt Amsterdandan avtobusla 40 dəqiqəlik məsafədə yerləşir. Bu muzey insanı öz bədəninə səyahətə dəvət edən yeganə muzeydi. Binanın üzərində oturu vaxtıydə nəhəng insan fiquru var. Muzeyə giriş bu fiqurun dizlərindədir. Girən kimi eskalatorla səyahətə başlayırsan.

Muzeyin içi – əməlli-başlı şəhərdir. Bu şəhərə ilk səyahət buddan başlayır. Bud sümüyünün içi ilə irəliləyib leykosit və eritrositlərin yaranma anını seyr edə bilərsən, sonra isə insan bədəni böyü üzüyuxarı həyəcanlı və adernalin dolu səyahət davam edir. Bir bədəni səyahət etmək üçün yeddi mərtəbəyə qalxmalısan.

Hər bədən üzvünün işi monitorlarda yayımlanır. Bu yayım real səslərlə müşayiət olunur. Hətta insan bəninin fəaliyyəti bəzən təkcə görmə yox, hətta iybilmə ilə də təqdim olunur. Məsələn, sən nəhəng burun pərələrindən gələn iyi hiss edə bilərsən. Bütün bunları daha dərinədən yaşamaq üçün 5D formatlı eynəklərdən istifadə olunur.

Muzeydə qadın bətnində rüşeyimin inkişafını, əmələgəlmə və böyüməsinin izləmək mümkündür. Axı içinə səyahətə çıxdığın dəmir adam qadındır..

Məktəbyaşlı səyahətçilərin ən həvəslə ziyarət etdikləri bədən hissəsi – ağızdır. Çünki onlar ağızda, dişlərin, dilin və damağın tən ortasında insan gəyirtisinin sədaları altında atılıb-düşə bilirlər.

Səyahət bir saat davam edir. Bu saat ərzində nəinki sağlam orqanlara baxılır, hətta xəstə orqanların fəaliyyətindəki nasazlıq da izləyə bilər. Hətta pis vərdişlərin orqanlara necə zərər verdiklərinin də şahidi olursan.

Səyahətin final hissəsi nəhəng insanın beyninə olan səyahətdir. İnsan beyni bütün neyronları, qırışları və hissələri ilə önündədir. Hətta istəsən, bu nadir muzeyin "eksponat"larına əllə də toxuna bilərsən.

6 yaşından kiçik uşaqlar muzeyə buraxılmır. Məncə də doğru seçimdir. Çünki körpə uşaq bu nəhəng ürək, böyrək, dalaq və öddən nə anlayacaq ki?!

HELSINKİDƏ AĞLASIĞMAZ MARAQ YARADAN KİTABXANA...

Başqa Avropa ölkələrində olduğu kimi Finlandiyada da Milad endirimlərindən başqa, heç yerdə böyük növbə görmək mümkün deyil. Amma bu sevimli növbə məkanını onlar düz 3 ildir ki, gözləyir. Və təəccüblü deyil ki, ötən ilin ən önəmli hadisəsi Oodi Mərkəzi Kitabxanasının açılışı olub! Giriş üçün növbələr isə yüz metrdən böyük olub ki, kiçik olmayıb.

Bu idrak məbədinin açılışı finlər üçün əsil HADİSƏdir.

Bu məkanda kitablar, əyləncələr, kinoteatr, tiş emalatxanası, oyun və istirahət otaqları, 3D printer və perforatorlar, xizək və kirşələr – bir sözlə, bütün gözəlliklər pulsuzdur.

Bu qəribə kitabxananın adı ətrafında mübahisələr çox olub. Sonunda qərara gəliblər ki, əsrarəngiz məkanın adı Oodi, yəni "oda" olsun.

Oodinin tikilişi və təmirinə 100 milyon dollar vəsait sərf olunub. Hər il 8 milyon dollar isə kitabxananın saxlanılmasına xərclənir.

Dövlətin kitabxanalara olan böyük ehtiramının nəticəsidir ki, Oodi binası Finlandiya Parlamentinin düz yanında ucadır. Şüşədən və dəmirdən tikilmiş ultramüasir bina paytaxtın bu hissəsinin bəzəyi hesab edilir.

Nəhəng kompleks 3 ilə tikilib, 3 mərtəbədən ibarətdir. Hər mərtəbə isə 5000 kv. metr sahəni əhatə edir. Oodi təkcə kitabxana deyil, həm

də rahat qonaq otağı, sevimli istirahət və söhbət məkanıdır. Hər kəs üçün. Paytaxt sakini, yaxud uzaq bir kənddən gələn biri olmasının heç bir fərqi yoxdur.

Oxuculara verilmiş hüquq və qoyulmuş qadağalar:

- Bu nəhəng kitabxanada cəmi üç qadağa var:
 - siqaret çəkmək olmaz,
 - texniki vasitələrin yaxınlığında yemək və içmək olmaz,
 - üfiqi vəziyyətdə yatmaq olmaz, amma kreslodada oturub kitab oxuya-oxuya mürgüləmək olar.
- Qalan hər şeyə icazə var. İbadət etməkdən tutmuş, oxumağa, oynamağa, şənlik və ad günləri

düzənləməyə, hərəkətli oyunlar oynamağa və s.

Kitabxanada 54 nəfər əməkdaş çalışır. Ziyarətçilərin sayı isə ildə 2,5 milyondan çoxdur.

Oodidə əməkdaşların sırasında "ağıllı" itlər də var. Onlar böyük səbrlə yeni oxumağa başlayan uşaqların yanında oturub, onların heca ilə oxumağını səbrlə izləyirlər. Çünki pedaqoq və psixoloqlar belə hesab edir ki, belə qeyri-adi dinləyici ilə oxumaq bacarığı daha tez formalaşır. Hətta əldə, daha doğrusu "pəncədə" etdiyi uğurlara görə bu köpəklərdən biri 5000 evro mükafat qazanıb... Və təbii ki, bu mükafat onun və digər dördəyaqlı dostlarının qidalanmasına sərf olunub...

VƏ HÖCCƏLƏYƏN UŞAQLARI SƏBRLƏ DİNLƏYƏN İTLƏR...

*Başındakı papağı
Elə bildim çətirdi...*

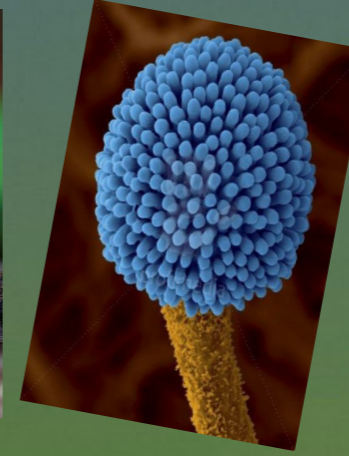

*Çevirib papağını
Baxdım, sətir-sətirdi...*

Özüm yazdım bu tapmacanı... Sənin üçün. Tapmacanın cavabını tapmaq üçün çox düşünməyəcəksən. Çünki papaq deyən kimi göbələk yada düşür. İpucu çox aydın verilib, elə deyilmi!? Məncə də... Səni çətinə salmaq istəmədim. Həm də belə sevimli mövzu var ikən... Göbələklər haqqında danışacam. Yəqin ki, onlar haqqında çox eşitmisən. Bilirsən ki, göbələklər, nə bitkidir, nə heyvan, nə də insan. Onlar göbələkdir. Tam fərqli bir canlı. Fərqli yaşayan, qidalanan, yayılan bir canlı. Günəşlənməyi sevən, qaranlıqda günəş kimi işıq saçmağı bacaran və qidada əti əvəz edə bilən. Bax elə həmin bu canlı haqqında sənə bəzi bilmədiklərini də danışım.

Göbələklər "tələ qurub cücü tutmaqla" məşğuldurlar. Yəni ki bu tələyə düşən cücü o saat yapışdırılıb qalır, həmin dəqiqə göbələk sapları ilə əhatə olunur və göbələk başlayır həmin o cücünü nuş etməyə... Göbələyin sürfələri canlı orqanizmlərin daxilində inkişaf etməyə başlayır. Bu zaman insan xəstələnir, tırtıl isə məhv olub gedir. Bəzən 1 göbələk 4 nəfəri öldürməyə bəs edir.

Çox qəribədir ki, göbələklər, kifayət qədər günəş şüası aldıqda D vitamini ifraz edir. Sən demə, onların papağı məhz bu səbəbdən qəhvəyi rəngə çalır. Yəni ki onlar, sözün əsl mənasında, günəşlənilər...

Ta qədimdən göbələkdən dərman hazırlanırdı. 1940-cı ildə A.Flemminq maya göbələyindən penisillin düzəltdi və bununla da antibiotiklər erası başladı.

İnkişaf zamanı göbələyin təzyiqi 7 atmosferə (ontonluq özünə bərabərdir) çatır. Hətta bəzən adama elə gəlir ki, göbələyin yumşaq papağı nəinki asfaltı, hətta mərməri və dəmiri dələnir.

Qaranlıq gecələrdə yolu meşədən düşənlər bunun yəqin ki şahidi olublar. Göbələk topası gecə qaranlığını çıraq kimi işıqlandırır. Bu, əvvəllər insanları qorxudardı. Onlar hesab edirdilər ki, meşə çin-şeyatin və qulyabani ilə doludur. Amma sonralar elm aşkar etdi ki, göbələklər qaranlıqda fosforlaşa bilər.

*Göbələklər yaşca
dinozavrlardan böyükdür*

Alimlər sübut edir ki, göbələklər hələ 400 milyon il öncə də mövcud olub. O zaman dinozavrlar yox idi. Belə çıxır ki, göbələklər planetin ən qədim canlısıdır.

*Göbələyin, belə deyək
"canı bərk"dir*

Əvvəla onların müxtəlifliyi bundan xəbər verir. İkincisi, göbələklər hər yerdə yaşayır. İnsan bədənində, torpaqdan 30 min kilometr hündürlükdə, 8 atmosfer təzyiq şəraitində. Onların canı o qədər bərkdir ki, Çernobl qəzasında heç "burunları da qanamadı". Bir sirr də açım.

*Göbələyin növü
o qədər çoxdur ki...*

Hələ onun növlərini sayıb başa çıxan olmayıb. Yer üzündəki hər növ bitkiyə 6 növ göbələk düşür. Başqa sözlə, təxmini hesablamalara görə, 2 milyon növ göbələk var. Onların yalnız 100 mini öyrənilib, qruplaşdırılıb.

*Göbələklər vəzi və
qəddərdir...*

*Göbələklər
günəşlənməyi sevir*

*Göbələklər
müalicə edir*

*Göbələklər asfaltı
dələn keçir*

*Göbələklər
qaranlıqda işıq saçır*

SU TÜBİNGİ VƏ YAY

N

əhəyət çoxdan gözlənilən yaz gəldi. Bu nə deməkdir ki, dəniz, tətillər, istirahət və günəş ətirli yaya az qalıb. Qış palto və papaqları bir daha lazım olmayacaq qədər unudulmuş, əlcəklər bir kənara atılmışdır.

Hava ilə doldurulmuş sevimli kirsə isə mütləq lazım olacaqdır. Etibarlı materialı, möhkəm birləşdirilməsi olan bu kirsələr qar təpələrindən sürətlə üzəsağı enirdi, deyilmi?! Bəs suda? Düşünürəm ki, hər birinin yaxın dostuna çevrilmiş bu kirsələr suda daha etibarlı və daha təhlükəsiz bir nəqliyyat, həzverici istirahət və unudulmaz əyləncə vasitəsi ola bilər. Amma əgər daha professional və əhatəli tübinqçi olmaq həvəsin varsa, mavi dənizin qoynunda maneəsiz şütümək üçün öz zövqünə, rəng duyumuna, etibarlılığına və möhkəmliyinə tam əmin olduğun tübinq ballonları ala bilərsiniz. Ailənin, dostlarının, ümumiyyətlə həyatında ola biləcək tübinq-sevərlərin sayını da unutmasan, daha düzgün seçim etmiş olarsan. İndi kimsə soruşacaq ki, bunun məsələyə nə dəxli var?! Var! Özü də birbaşa... Axı bilməlisən ki, sənün tübinq ballonunda neçə nəfər oturacaq. Məhz bunu qərarlaşdırdıqdan sonra arxayınlıqla böyük və balaca tübinq ballonu seçə bilərsiniz. Onu da qeyd edim ki, su tübinqi artıq xeyli vaxtdır ki, Asiya ölkələrində və Amerikada sevimli əyləncə və idman növünə çevrilib.

Mavi sular, qızılı sahillər və sapsarı Günəş, üstəgəl su tübinqi... Sənə xoş əyləncələr!

İki ovçu maralı izləyə-izləyə gedir və qəfildən onu nəzərdən qaçırlar. Maral isə çox da uzaqda deyil. Diqqətlə baxsan, ovçulara maralın yerini göstərə bilərsən. Amma düşünürəm ki, tapsan, göstərmə. Axı bütün canlıları ovçu gülləsindən xilas etmək borcumuzdur.

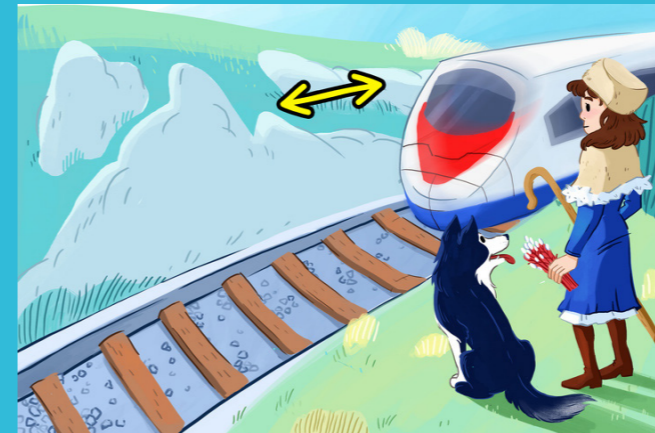
İki rəfiqə təsadüfən küçədə rastlaşırlar.
 — Salam, Aydan. Hara gedirsən?
 — 23-nömrəli evə.
 — Günay, bəs sən hara gedirsən?
 — Mən Leylanın yanına. 7 sayılı binada yaşayır.
 Sual:
 1. Qızlardan hansı Günaydır, hansı Aydan?
 2. Kare saçlı qız hara gedir?

Yol ilə 5 uşaq gedir. Birinin adı Camaldır, o kənardayayıb. Əgər Sevil Oqtayın yanı ilə getməsəydi, Rasim öz atasının yanında olardı. Sual: kim harada gedir?

Şəkildə dəmiryolu xəttinin bir hissəsi təsvir edilib. Burada yolun istiqaməti yuxarıdakı oxun istiqaməti ilə üst-üstə düşür. Ox qərbə və şərqə tərəf istiqamətlənib. Şəkilə diqqətlə baxıb de:

1. Qatar hara gedir?
2. İlin hansı fəslidir? Hansı aydır?
3. Şəkildə təsvir olunmuş qız nə ilə məşğuldur?

1. Ata hansı sənətin sahibidir?
2. Bu ailə hansı ölkədə yaşayır?
3. Ailədə başqa uşaqlar varmı?

Şəkildə üç rəfiqə var: Nigar, Mətanət və İradə. Qızlar pişiklə oynayır. Bəlkə tapasan, pişiyin sahibi kimdir?

İki qadın dirriklərini sulamaq üçün çaya su gətirməyə getdi. Onların əlindəki susəpənlərə bax və de: kimin dirriyi daha çox su içəcək?

Plastilin – ideyalarını həyata keçirmək üçün ən rahat vəsətədir. Onu asanlıqla yoğura, əzə, yumşalda, yumrulaya və yastılaya bilərsən. Əsas odur ki, əvvəlcədən nə edəcəyini biləsən. Bunu bildinsə və əl altında plastilin varsa, başlayaq işləməyə. Daha doğrusu, gözəlliklər yapmağa. Plastilinlə yapma ən maraqlı ideyalar üçün ən etibarlı və maraqlı üsuldur. Plastilin bağlar yayıb, onların köməyi ilə çəmənlər və çiçəklər, plastilin kürəciklər yumrulayıb – meşə və ağaclar düzəldək. Sonra baxıb sevinək. Hələ istəsən, plastilin yastılayıb onun üzərini dənli bitkilər – mərəci, qarğız, yemiş, balqabaq toxumu, buğda, arpa, darı ilə bəzəyib, müxtəlif medallar da hazırlaya bilərsən. Hələ qulaq çöplərinin köməyi ilə düzəldəcəyin çobanyastığı çiçəklərini demirəm. Onlar heç çəməndəkilərdən seçilməyəcək. Artıq işə başlamısan, sənə uğurlar!

